

opusdei.org

Generálna audiencia Benedikta XVI.: Apoštolát sv. Pavla

Autoportrét apoštolského života sv. Pavla: vo všetkých utrpeniach prevláda radosť z toho, že je nositeľom Božieho požehnania a evanjeliovej milosti.

19.09.2008

Drahí bratia a sestry, minulú stredu som hovoril o veľkej premene, ktorá sa udiala v živote sv. Pavla po stretnutí so zmŕtvychvstalým

Kristom. Ježiš vstúpil do jeho života a zmenil ho z prenasledovateľa na apoštola. Toto stretnutie poznačilo začiatok jeho poslania: Pavol už nemohol naďalej žiť tak ako predtým, lebo teraz sa cítil Pánom poverený ohlasovať jeho evanjelium ako apoštol. A práve o tomto jeho novom životnom stave, totiž o poslaní byť Kristovým apoštolom, chcem dnes hovoriť.

Podľa vzoru evanjelií stotožňujeme s titulom apoštol zvyčajne Dvanástich, čím naznačujeme, že ide o tých, ktorí počas života sprevádzali Ježiša a počúvali jeho učenie. Pavol však seba tiež považuje za pravého apoštola, z čoho je zrejmé, že Pavlova predstava apoštolátu sa neobmedzuje len na skupinu Dvanástich. Pavol, pravdaže, dobre rozlišuje medzi svojím prípadom a tými, „čo boli apoštolmi prv“ ako on (Gal 1, 17): im prisudzuje úplne špecifické miesto v živote Cirkvi. Hoci všetci dobre vedia, že aj

sv. Pavol považuje sám seba za apoštola v úzkom zmysle slova. Isté je, že v začiatkoch kresťanstva nikto neprešiel tolko kilometrov po súši i po mori ako on len preto, aby ohlasoval evanjelium.

Teda jeho predstava o apoštoláte bola širšia a neviazala sa len na skupinu Dvanástich, ako to uvádza predovšetkým sv. Lukáš v Skutkoch apoštolov (porov. Sk 1, 2. 26; 6, 2). Skutočne, v Prvom liste Korinťanom Pavol jasne rozlišuje medzi „Dvanástimi“ a „všetkými apoštolmi“, keď ich spomína ako dve rozličné skupiny (porov. 15, 5. 7). V tom istom texte potom seba pokorne nazýva „najmenším z apoštolov“, porovnávajúc sa s nedonoseným dieťaťom, a doslova hovorí: „Ba nie som hoden volať sa apoštolom, lebo som prenasledoval Božiu cirkev. Ale z Božej milosti som tým, čím som, a jeho milosť nebola vo mne márna. Veď som pracoval viac ako oni všetci,

vlastne ani nie ja, ale Božia milosť so mnou“ (1 Kor 15, 9 – 10).

Porovnanie s nedonoseným dieťaťom vyjadruje nesmiernu pokoru. Takú nachádzame aj v Liste Rimanom od sv. Ignáca Antiochijského: „Som posledný zo všetkých, som nedochôdčaťom; ale bude mi umožnené stať sa niečím, ak dôjdem k Bohu“ (9, 2). To, čo antiochijský biskup hovorí v súvislosti so svojím nadchádzajúcim mučeníctvom, keď predpovedá, že sa ním jeho stav nehodnosti zmení, to isté hovorí sv. Pavol vo vzťahu k vlastnému apoštolskému pôsobeniu: v ňom sa totiž prejavuje plodnosť Božej milosti, ktorá dokáže zmeniť nepodareného človeka na vynikajúceho apoštola, prenasledovateľa na zakladateľa cirkvi. To urobil Boh s tým, ktorý z evanjeliového uhla pohľadu mohol byť považovaný za nepodarok!

Čo to teda je, čo podľa sv. Pavla z neho a z ostatných robí apoštolov? V jeho listoch sa objavujú tri hlavné charakteristiky, ktoré vytvárajú apoštola.

Prvou je, že „videl Pána“ (porov. 1 Kor 9, 1) a stretnutie s ním bolo pre jeho život rozhodujúce. Podobne v Liste Galaťanom (porov. 1, 15 – 16) hovorí, že keď sa mu v jeho videní zjavil Boží Syn, bol Božou milosťou povolaný, ba vybraný, aby ohlasoval radostnú zvesť pohanom. Konečne je to Pán, kto ustanovuje do funkcie apoštola, nie vlastná domýšľavosť. Apoštolom sa nemožno stať na základe vlastného úsilia, apoštolov ustanovuje Pán. Apoštol preto musí mať nepretržitý vzťah k Pánovi. Nie nadarmo Pavol hovorí, že je „povolaný za apoštola“ (Rim 1, 1), no „nie ľuďmi ani prostredníctvom človeka, ale Ježišom Kristom a Bohom Otcom“ (Gal 1, 1). To je prvá

charakteristika: uvidel Pána a bol ním povolaný.

Druhá charakteristika je „byť vyslaný“. Samotný grécky termín apóstolos značí práve poslaný, vyslaný, teda vyslanec a nositeľ posolstva. Musí teda konať ako poverenec a reprezentant vysielajúceho. Preto sa Pavol označuje za „apoštola Krista Ježiša“ (1 Kor 1, 1; 2 Kor 1, 1), teda jeho vyslanca, ktorý je úplne v jeho službách, takže sa môže nazývať aj „služobník Krista Ježiša“ (Rim 1, 1). Ešte raz sa v popredí objavuje myšlienka iniciatívy niekoho iného, totiž Boha v Ježišovi Kristovi, ktorému je plne zaviazaný. Predovšetkým sa však zdôrazňuje skutočnosť, že od neho prijal poslanie, ktoré má plniť v jeho mene, pričom vlastné záujmy majú byť až na druhom mieste.

Treťou požiadavkou je vykonávať „ohlasovanie evanjelia“ a zároveň zakladať cirkvi. Titul „apoštol“ nie je a nemôže byť len čestným titulom. Zasahuje totiž celkom konkrétne, ba dramaticky celú existenciu dotyčného človeka. V Prvom liste Korinťanom Pavol zvolá: „Nie som apoštol? Vari som nevidel Ježiša, nášho Pána? A vy nie ste moje dielo v Pánovi?!“ (9, 1). Podobne v Druhom liste Korinťanom tvrdí: „Vy ste náš list... ste Kristov list, ktorý sme my vyhotovili, napísaný nie atramentom, ale Duchom živého Boha“ (3, 2 – 3).

Neprekvapuje nás preto, že Chryzostomos hovorí o Pavlovi ako o „diamantovej duši“ (Panegyriky 1, 8) a pokračuje slovami: „Rovnako, ako sa oheň ešte viac rozhorí, keď zapáli rôzne materiály..., tak aj Pavlovo slovo si získavalo pre jeho vec všetkých, s ktorými prišiel do kontaktu, a tí, ktorí proti nemu bojovali, sa pritiahnutí jeho rečami

stávali potravou tohto duchovného ohňa“ (tamže 7, 11). To tiež vysvetľuje, prečo Pavol označuje apoštolov za „Božích spolupracovníkov“ (1 Kor 3, 9; porov. 2 Kor 6, 1), v ktorých pôsobí Božia milosť.

Typickým prvkom pravého apoštola – ktorý svätý Pavol dobre ilustruje – je akési stotožnenie evanjelia s evanjelizátorom. Oboje má rovnaký osud. Nikto tak jasne ako Pavol nehovoril o tom, že ohlasovanie Kristovho kríža je „pohoršením a bláznovstvom“ (porov. 1 Kor 1, 23), na ktoré mnohí reagujú nepochopením a odmietaním. Stávalo sa to vtedy a nesmie nás prekvapovať, že sa deje rovnako i dnes.

Apoštol sa teda podieľa na tomto údele vyzeráť ako „pohoršenie a bláznovstvo“, a Pavol to dobre vie: je to jeho životná skúsenosť.

Korint'anom, nie bez náznaku irónie, píše: „Zdá sa mi, že nám, apoštolom, Boh prideliť posledné miesto ako odsúdeným na smrť, lebo sme sa stali divadlom pre svet, anjelov i ľudí. My sme blázni pre Krista, ale vy ste múdri v Kristovi; my sme slabí, a vy silní; vy ste slávni, my znevážení. Až do tejto hodiny sme hladní, smädní a nahí, bijú nás päťami, sme bez domova, ťažko pracujeme vlastnými rukami; keď nás preklínajú, my žehnáme, keď nás prenasledujú, my to znášame, keď nás potupujú, my sa modlíme. Stali sme sa akoby smetami sveta, vyvrhelmi pre všetkých až doteraz“ (1 Kor 4, 9 – 13). Je to autoportrét apoštolského života sv. Pavla: vo všetkých týchto utrpeniach prevláda radosť z toho, že je nositeľom Božieho požehnania a evanjeliovej milosti.

Okrem toho Pavol podobne ako vtedajšia stoická filozofia vyznáva myšlienku húževnatej vytrvalosti vo

všetkých ťažkostiach, ktoré prichádzajú. Prekračuje v tom však čisto humanistickú perspektívu, keď sa odvoláva na Božiu a Kristovu lásku: „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? Ako je napísané: ‚Pre teba nás usmrcujú deň čo deň, pokladajú nás za ovce na zabitie.‘ Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (Rim 8, 35 – 39). To je tá istota a hlboká radosť, ktorá vedie apoštola Pavla vo všetkých životných okolnostiach: nič nás nemôže odlúčiť od Božej lásky. A táto láska je pravým bohatstvom ľudského života.

Ako vidieť, sv. Pavol oddal evanjeliu celý svoj život. Mohli by sme povedať, že dvadsaťštyri hodín denne! A svoju službu konal verne a s radosťou, „aby zachránil aspoň niektorých“ (1 Kor 9, 22). A vo vzťahu k cirkvám, ku ktorým - ako dobre vieme - mal otcovský (porov. 1 Kor 4, 15), ak nie priam materský vzťah (porov. Gal 4, 19), zaujímal služobný postoj a vyhlasoval slovami hodnými obdivu: „Nie že by sme chceli panovať nad vašou vierou, ale prispieť k vašej radosti“ (2 Kor 1, 24). To ostáva poslaním všetkých Kristových apoštolov všetkých čias: byť spolupracovníkmi pravej radosti.
